

- א. גמ' עבודה זרה עו.
רמי ליה רב עמרם לרב ששת, תנן: השפודין והאסכלא - מלבנן באור, והתנן גבי קדשים: השפוד והאסכלא - מגעילן בחמין! א"ל: עמרם ברי, מה ענין קדשים אצל גיעולי עובדי כוכבים? הכא היתירא בלע, התם איסורא בלע.
- ב. גמ' פסחים דף ל עמוד ב
אמר ליה רבינא לרב אשי: הני סכיני בפסחא היכי עבדינן להו? אמר ליה: לדידי חדתא קא עבדינן. - אמר ליה: תינח מר דאפשר ליה, דלא אפשר ליה מאי? - אמר ליה: אנא כעין חדתא קאמינא; קתייהו בטינא, ופרזליהו בנורא, והדר מעיילנא לקתייהו ברותחין. והלכתא: אידי ואידי ברותחין, ובכלי ראשון.
- ג. תוספות מסכת פסחים דף ל עמוד ב
ועוד יש לחלק בין היתירא בלע ובין איסורא בלע
- ד. הר"ן על הרי"ף פסחים ח.
כתב הראב"ד ז"ל דדוקא סכיני דפסחא הוא דסגי ברותחין משום דמעיקרא היתירא בלע.... כתב הרמב"ן ז"ל דליתא שכל הכלים הבלועים מחמץ אף על פי שבלעוהו קודם הפסח איסורא בלעי וכל שתשמישן ע"י האור צריכין לבון דלא אמרו היתירא בלע אלא בקדשים שבשעת בליעתם של כלים לא היה שם איסור עליו שעדין לא נקרא נותר
- ה. גמ' פסחים דף כח עמוד א
משנה. חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח - מותר בהנאה, ושל ישראל אסור בהנאה שנאמר לא יראה לך שאר. גמרא. מני מתניתין? לא רבי יהודה ולא רבי שמעון ולא רבי יוסי הגלילי. מאי היא - דתניא: חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו - עובר עליו בלאו, תוך זמנו - עובר עליו בלאו וכתר, דברי רבי יהודה.
רבי שמעון אומר: חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו - אינו עובר עליו בלא כלום, תוך זמנו - עובר עליו בכרת ובלאו, ... מאי טעמא דרבי יהודה? תלתא קראי כתיבי: לא יאכל חמץ וכל מחמצת לא תאכלו לא תאכל עליו חמץ. חד לפני זמנו, וחד לאחר זמנו, וחד לתוך זמנו. ...
רבא אמר: לעולם רבי שמעון היא, ורבי שמעון קנסא קניס הואיל ועבר עליה בבל יראה ובל ימצא.
רש"י: לעולם ר' שמעון היא - דאמר מדאורייתא לא מיתסר חמץ אחר זמנו, הלכך: דנכרי שרי, ומיהו דישראל אסור מקנסא דקנסוהו רבנן, משום דעבר בבל יראה....
אמר רב אחא בר יעקב: לעולם רבי יהודה היא, וליף שאור דאכילה משאור דראייה. מה שאור דראייה - שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה - אף שאור דאכילה: שלך אי אתה אוכל, אבל אתה אוכל של אחרים ושל גבוה.
- ו. פני יהושע פסחים כח.
שפיר מיייתי הכא קרא דלא יראה לך שאור דמהאי קרא הוא דילפינן להתיר חמץ של כותי בכל ענין, כן נראה לי ודו"ק:
- ז. רש"י פסחים ה:
לפי שנאמר ולא יראה לך - דמדכתב לך משמע מינה: שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה בגבולין של אחרים, כגון נכרי ושל גבוה
- ח. רש"י פסחים מו:
לא זהו חמץ שמזהרין עליו - כדמפרש בגמרא דלאו ידיה הוא לאחר שקרא עליה שם, וקרא כתיב שלך אי אתה רואה, וזה אינו שלך ולא של חבירך, דאכתי לא מטא ליד כהן.
- ט. פני יהושע פסחים ה:
דמשמע מלשון רש"י כאן דאתה רואה של אחרים היינו דוקא עובד כוכבים משא"כ של ישראל אי אתה רואה אף של אחרים אפילו לא קיבל אחריות, ... דרש"י ז"ל דוקא נקיט וכשיטת בעל תורת חיים שם שסובר כן בפשיטות דישראל בשל ישראל חבירו עובר בבל יראה.
- י. רמב"ם הל' חמץ א:ד
חמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנייה לעולם, ודבר זה קנס הוא מדברי סופרים מפני שעבר על בל יראה ובל ימצא אסרוהו, ואפילו הניחו בשגגה או באונס, כדי שלא יניח אדם חמץ ברשותו בפסח כדי שיהנה בו אחר הפסח.
- יא. ספר המכתם פסחים כט.

ויש מי שאומר דכיון דאמרין דאינו אסור אלא משום קנסא הואיל ועבר עליה, אם כן היכא דבטל, דשוב אינו עובר, מותר, דליכא למיקנסיה. ועוד אמרו דכיון דאינו אלא משום קנסא, הני מילי במזיד, אבל אם נשאר אצלו בשוגג או נאנס לא. אך דעת הר"ם ז"ל דבין כך ובין כך הכל אסור, אפילו שוגג או באונס. ועוד יש שאומרים דכיון דלא נאסר אלא משום קנסא אינו אסור אלא לזה שעבר עליו, אבל לאדם אחר מותר. ולא היא, לא שנא לו ולא שנא לאחרים אסור, וראייה לדבר מההיא דפרק קמא דחולין (ד.) דאמרין חמץ של עוברי עבירה, פ"י שמשהין חמץ בפסח, לאחר הפסח מותר מיד מפני שהם מחליפין, טעמא משום דמחליפין, הא לאו הכי אסור אפילו לדין, ש"מ דאפילו לאחרים אסור.

יב. חידושי הרמב"ן פסחים לא:

חנות של גוים ומלאי של גוים ופועלי ישראל נכנסין שם חמץ שנמצא שם אחר הפסח אסור בהנאה. פ"י ... שמא מיד פועלי ישראל נפל קודם הפסח ואין בעל החנות זוכה בו משום מציאה שהרי שנינו (ב"מ כ"ו ב') מצא בחנות הרי אלו שלו, וכיון שאין בעל החנות זוכה בו אלא הרי הוא של מוצאו, כל זמן שלא זכה בו אדם ברשות הבעלים הראשונים הוא עומד, ... ובדאי דהא מתניתא ר"ש היא כדאוקימנא למתני' כר"ש, וש"מ דכי קניס ר"ש בחמץ של ישראל שעבר עליו הפסח לאו דוקא בעבר עליה בבל יראה ובל ימצא אלא בין שוגג בין מזיד בין באונס בין ברצון קנסינו, דהא חמץ זה שנמצא בחנות שאסור בהנאה קודם הפסח אבד הימנו והרי הוא של מוצאו ולא עבר עליו כלל בבל יראה ובבל ימצא ואעפ"כ אסור לאחר הפסח, וטעמא משום קנסא דהא מני ר"ש היא כדפרישית, ומסתייעא נמי הך סברא מההיא דגרסינן בב"ק (צ"ו ב') גזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך כו', אלמא אסור הוא בהנאה בין לו בין לאחרים ואף על פי שלא עברו בעליו בבל יראה ובבל ימצא, ואם תאמר כיון שגזלו חייב לבערו ועבר עליו משום הכי אסור, והלא אין קנס זה אלא לבעלים הראשונים והם לא עברו עליו בכלום, אלא ש"מ שקנס זה בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון בין לו בין לאחרים.

יג. חידושי הריטב"א פסחים כט.

קנסא קניס הואיל ועבר עליה בבל יראה ובל ימצא. פירש הרא"ה ז"ל בשם רבו הרמב"ן ז"ל דלא שעבר ממש אלא לשון תרגום הוא ור"ל הואיל והוא עובר עלי' כלומר שראוי לעבור עליו.

יד. מאירי פסחים כח.

ומכאן הסכימו חכמי לוניל שאם בטלו מתחלה הואיל ולא עבר עליו מותר מיהא בהנאה כל שאין שם הערמה וכתבוהו על ידי מעשה באחד ששכח ככר אחד ונמצא לאחר הפסח והתירוהו לו בהנאה אחר שנתברר להם שלא היה שם שום הערמה וכונה מועלת אלא שלדעת ראו לאסור הואיל ומ"מ יש בו מקום לאיסור בל יראה אלו לא בטל שהרי מ"מ יש צד פשיעה עליו בששכחו ולא ביערו ואפי' לא היה שם פשיעה כגון אונס מ"מ אין הכונה אלא כל חמץ שהוא ראוי לעבור עליו ולהוציא חמץ של נכרי הא כל שהוא ראוי לעבור עליו אף על פי שלא עבר עליו אסור

טו. שולחן ערוך הל' פסח תמח:ה

חמץ שנמצא בבית ישראל אחר הפסח, אסור אף על פי שביטל.

טז. משנה ברורה שם ס"ק כה

ודע דכמה אחרונים כתבו דאפילו בדק ג"כ כמנהגו ונמצא חמץ לאחר הפסח ג"כ אסור בהנאה דלא חילקו בדבר ויש מן האחרונים שמקילים בבדק וביטל ונמצא אח"כ דמאי הוי ליה למעבד הרי עשה הכל כדין ודעתם דעכ"פ בהנאה אין לאסור ובמקום הפסד מרובה יש לסמוך עליהן

יז. שערי תשובה שם ס"ק ח

וכתב בדברי יוסף סי' י"א ראובן היה בידו מעות שמעון תושב עיר אחרת לח' חדשים קודם פסח קנה חמץ ושלח לשמעון והספינה לא הגיעה עד אחר הפסח החמץ מותר באכילה כיון שלא היה ידוע לו כלל.... ונראה מזה להורות היתר ג"כ בעובדא שאירע ששלחו י"ש ממקום אחר בתוך כלי פוזדרע בקיתוניות של זכוכית מגופות וסתומות שקנו בשביל ראובן ממעותיו ובהגיע הספן לנמל מסרו לאיש אחד אהובו של זה שיהא אצלו עד שישלח בעליו אחריו וכאשר בא שליח ראובן פתח קיתון אחר לטועמו והיה מים ודימה בנפשו שכמות זה גם שאר הקיתוניות נתרקנו ומלאים מים כמו שרגילות לפעמים שהספנים מריקים כלים של י"ש וממלאים מים וחזר לביתו ואמר שלא רצה להטריח לקחתו ריקם מאחר שהוא ריק אין בו י"ש וזה היה זמן מה קודם פסח ועמד כך בבית הנפקד עד עבור הפסח ואחר זמן מצאו ששאר הכלים היו מלאים י"ש ורק כלי זו הורק והיו למים ונראה דשרי מטעמא שכתוב בתשובה הנ"ל דכל שלא הודע אליו ליכא למיקנסיה... ואין זה דין אנוס שכתב הרמב"ם והש"ע ידיע שיש חמץ אלא שהיה אנוס מלבערו... באנוס כה"ג אין כאן חשש הערמה כלל ובכה"ג נראה דשפיר דמי לסמוך על הביטול וצ"ע.

יח. העמק דבר ויקרא פרק ז פסוק יג (פרשת צו)

הרב צבי ק"י תשפ"ה

תודת שלמיו. מש"ה לחם חמץ הוא עיקר משום שהוא זבח תודת שלמיו, והענין דתכלית תודה שבא על הנס הוא כדי לספר חסדי ה' שגמל עליו, ומטעם זה ריבה הכתוב בלחם ומיעט בזמן אכילת תודה מכל שלמים, היינו כדי שיהי' מרבה ריעים לסעודה אחת ביום הקרבה ויהי' ספור הנס לפני רוב אנשים, וארבע חלות לכהנים שהן המה תלמידי חכמים, וא"כ העיקר אכילה הוא לחם חמץ, דמצה הוא לחם עוני ואינו נאכל יפה כמו חמץ ...

יט. הרמב"ן ויקרא כג:לו

עצרת היא, כי שם נעצר הכל. וצוה בחג המצות שבעה ימים בקדושה לפנייהם ולאחריהם כי כולם קדושים ובתוכם ה', ומנה ממנו תשעה וארבעים יום שבעה שבועות כימי עולם, וקדש יום שמיני כשמיני של חג, והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש. ולכך יקראו רבותינו ז"ל בכל מקום חג השבועות עצרת, כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב

כ.

כ. רמב"ן ויקרא כג:יז

חמץ תאפינה - צוה הכתוב שתהיינה חמץ, לפי שהם תודה לשם ... והנה בחג השבועות שהוא יום מתן תורה יביא הקרבן בדין תודה